

САВЧЕНКО Михайло

**ПАТРІОТИЗМ І ВІДДАНІСТЬ УКРАЇНИ ВАСИЛЯ СТУСА
У НАВЧАЛЬНОМУ КУРСІ «ЛЮДИНА І СВІТ» У КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ
МОРАЛЬНО-ГРОМАДЯНСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ УЧНІВ**

На долю освіти України XXI століття випала велика гуманістична місія, що передбачає істотну трансформацію світоглядних орієнтацій і самосвідомості юних громадян, розвитку національно-патріотичного виховання особистості та її громадянської відповідальності, участі у розвитку демократії в Україні, протистояння антиукраїнським силам, інтеграції національної системи освіти у європейський і світовий культурно-освітній простір, забезпечення культурно-духовного імунітету перед загрозою космополітичної ерозії, насичення суспільства ідеями національної гідності й гордості високоморальності, ідеалами патріотичного державницького служіння.

Основою демократичного ладу є людина, яка «постійно розвивається і вдосконалюється, а також цілеспрямовано і осмислено займає чільне місце в суб'єкт- суб'єктних відносинах, що формуються» (В. Кремень)

Особливої актуальності набуває розвиток морально-громадянських цінностей учнів, особистості громадянина-патріота України демократичної держави, формування ціннісних орієнтирів і громадянської самосвідомості у дітей та молоді, які повинні здійснюватися на прикладах героїчної боротьби українського народу за самовизначення і творення власної держави, ідеалів свободи, соборності та державності.

3 грудня 2012 року у Київській гімназії східних мов № 1 – Асоційованій школі ЮНЕСКО – здійснюється дослідно-експериментальна робота всеукраїнського рівня за темою «Реалізація інноваційної моделі розвитку культурно-мовних та морально-громадянських цінностей учнів» (2012-2019 роки).

Розвиток у юної особистості культурно-мовних та морально-громадянських цінностей може забезпечити така соціально-спрямована педагогічна організація освітнього процесу, що розкриває перед кожним учнем світ, збагачує його знаннями й громадянським досвідом, набутими попередніми поколіннями, талантом і волею, високою духовною мудрістю української національної культури, правозахисним рухом, соціальним досвідом людства.

Відзначаємо особливу важливість шкільного суспільствознавчого курсу «Людина і світ». Виходячи з мети, завдань, очікуваних результатів дослідно-експериментальної роботи, вчитель курсу «Людина і світ» має право вносити зміни до змістового наповнення навчального предмета.

У цьому контексті (у рік відзначення 80-річчя від дня народження Василя Стуса) особливого значення набуває інтеграція знань про феномен талановитого українського поета, прозаїка, перекладача, літературознавця, правозахисника, одного з найактивніших представників культурного руху 60-х років, людину високих моральних якостей, яка завжди йшла шляхом правди і заплатила за це власним життям, яка з гордістю казала про себе: «...Голови гнути я не збираюся, бодай щоб там не було. За мною стояла Україна, мій пригноблений народ, за честь котрого я мушу обставати до загину».

Велич постаті Василя Стуса. в якій поетичний геній не просто поєднувався надзвичайною цілісністю природи (що теж не часте явище), а був її органічним безпосереднім продовженням, – факт, який не залежить від сили та напрямку вітрів, що віють над країною.

Морально-громадянські цінності – це поняття, яке відображає значущість для індивіда загальнолюдської, суспільної моральності, громадянськості, усвідомленого вибору морально-гуманістичних, демократичних ідеалів, у здатності до особистої активної відповідальної громадянської позиції носія гуманістичної моралі.

Історико-культурна, правознавча, громадянська спрямованість освітнього процесу на основі життя та діяльності Василя Стуса насичує вивчення таких тем: «Соціалізація особистості», «Стереотипи та упередження», «Конфлікти», «Соціум (суспільство людей)», «Права, свободи та відповідальність», «Громадянське суспільство». «Політичні інститути і процеси», «Демократія», «Засоби масової інформації», «Нація». «Україна і світ».

В. Стус — ключова постать національного духовно-культурного життя. Його безапеляційно можна вважати символом своєї епохи, «архітектором на будові духовного храму України» (М. Горбаль). Саме йому в часи «українського безчасся» (І. Дзюба) випало, за висловом Н. Зборовської, гідно підтримати українську метафізичну традицію «святого патріотизму». Своєю правозахисною і художньо-публіцистичною діяльністю В. Стус переконливо довів, що поза національним ґрунтом не можна говорити не тільки про культуру, а й про духовність узагалі, що «немає способу обминути національне по дорозі до духовного спасіння» (М Шкандрій).

Учні досліджують вислови В. Стуса: «...Поет повинен бути людиною. Такою, що повна любові, долає природне почуття зневаги, звільняється від неї, як од скверни. І поет – це людина. Насамперед. А людина – це, насамперед добродій. .»; «...Ходім Нам є де йти – на хвилі на землі - / шляхи – мов обрії – далекі і прозорі. .. / Вперед, керманичу! Хай юність догорить – / ми віддані життю і нам воздається в славі»; «Митець потрібен своєму народові та й усьому світові, коли він сучасний, коли його творчість іде по самому нерву життя, коли вона зливається з криком його нації ...» та інші.

Ім'я В. Стуса стало символом незламності духу людської і національної гідності. Тому В. Стус надзвичайно актуальний у контексті розвитку ціннісно-сміслових орієнтацій підрастаючого покоління.